

Προς: Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας,
Λεωφ. Μεσογείων 119, 101 92 Αθήνα

Υπόψη: Γενικού Γραμματέα Φυσικού Περιβάλλοντος & Υδάτων
κ. Κωνσταντίνου Αραβώση , Τ: 2131513852, Ε: grqaperprv@ypoka.gr

Κοιν.: Γραμματεία ΕΛΕΑΒΙΟΜ, Μέλη Ομάδας Εργασίας Βιομάζας

Ημερ/νία: 15 Σεπτεμβρίου 2020

Σχετ. μας: ΥΠΕΝ/ΓΓΠΕΡ-02/ΑΕΓ/nkd

Θέμα: Πλέγμα προτάσεων ΕΛΕΑΒΙΟΜ στο πλαίσιο συμμετοχής στην ομάδα εργασίας για την εφαρμογή των αρχών της κυκλικής οικονομίας στην αξιοποίηση βιομάζας

Αξιότιμε κ. Αραβώση,

Σε συνέχεια της 1^{ης} συνεδρίασης της ομάδας εργασίας για την εφαρμογή της κυκλικής οικονομίας στην αξιοποίηση βιομάζας της 4ης Αυγούστου 2020 στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, παραθέτουμε τις προτάσεις μας προς περαιτέρω διαβούλευση:

1^{ον} : για την υπολειμματική δασική βιομάζα.

2^{ον} : για τα υπολείμματα δενδροκομίας γεωργικής παραγωγής.

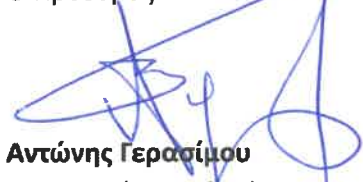
3^{ον} : για τα υλικά συσκευασίας ξυλώδους προέλευσης.

Παραμένουμε στη διάθεση της ομάδας εργασίας βιομάζας και της επιτροπής για την κυκλική οικονομία και αναμένουμε ενημέρωση για τη 2^η συνεδρίαση της ομάδας κατά το προσεχές διάστημα.

Με εκτίμηση,

Για την Ελληνική Εταιρεία Ανάπτυξης Βιομάζας (ΕΛΕΑΒΙΟΜ)

Ο Πρόεδρος Δ.Σ.

Αντώνης Γερασίμου

Διπλ. Μηχ/γος – Ηλεκ/γος Μηχανικός ΕΜΠ, MSc

Ο Γεν. Γραμματέας Δ.Σ.

Νίκος Δαμάτης

Διπλ. Μηχ/κός Παρ/γής & Διοίκησης, MSc

Προτάσεις ΕΛΕΑΒΙΟΜ για την ομάδα εργασίας του ΥΠΕΝ, για την εφαρμογή των αρχών της κυκλικής οικονομίας στην αξιοποίηση βιομάζας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γεγονός πως τεράστιες ποσότητες βιομάζας στη χώρα μας παραμένουν αναξιοποίητες. Αυτές οι ποσότητες παραμένουν διάσπαρτες, κυρίως στην ύπαιθρο και προκαλούν σοβαρά προβλήματα στο περιβάλλον ενώ θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν μέσα στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας και να συμβάλουν στην παραγωγή ενέργειας, στην παραγωγή άλλων καινοτόμων προϊόντων και βιο-υλικών, στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, στην ενίσχυση των τοπικών κοινωνιών και εν τέλει στην ανάπτυξη της χώρας.

Οι προτάσεις μας αναφέρονται στην φυτική βιομάζα, ιδιαίτερα δε στην δασική βιομάζα (υπολείμματα υλοτομίας, υπόροφος βλάστηση, καθαρισμοί, σπασμένα κλαδιά κλπ.) και στην παραγόμενη από τις αγροτικές δενδρώδεις (κυρίως) καλλιέργειες βιομάζα (κλαδέματα - υπολείμματα δενδροκομίας). Επίσης, οι προτάσεις αναφέρονται στην παραγόμενη βιομάζα από τα κλαδέματα των Δήμων. Τέλος, αφορούν στην ξυλεία που προκύπτει από την διαχείριση των υλικών συσκευασιών.

1. Σχετικά με την υπολειμματική δασική βιομάζα.

1α) Απομάκρυνση υπολειμμάτων υλοτομίας βάσει σχετικής υποχρέωσης: Στις διαχειριστικές μελέτες που εκπονούνται, καθώς και στους πίνακες υλοτομίας που συντάσσονται, από τις δασικές υπηρεσίες της χώρας κατά τα ετήσια προγράμματα εκμετάλλευσης προβλέπεται ο όγκος των υπολειμμάτων υλοτομίας και βιομάζας που πρέπει να απομακρυνθεί από κάθε συστάδα. Συνήθως, οι δασικοί συνεταιρισμοί που αναλαμβάνουν το έργο της υλοτομίας, παρότι υποχρεούνται, δεν συγκεντρώνουν αυτή την βιομάζα επειδή έχουν ως συμφέρουσα οικονομικά προτεραιότητα την αποκομιδή της τεχνικής ξυλείας. Ως αποτέλεσμα, χρήσιμη βιομάζα που μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας παραμένει στα δάση και μετατρέπεται σε επικίνδυνη για πυρκαγιές καύσιμη ύλη.

- Πρέπει, από τις δασικές υπηρεσίες να ελέγχεται αυστηρά η υποχρεωτική, για τους Δασικούς Συνεταιρισμούς, συγκέντρωση και απομάκρυνση των κλαδιών κατά την υλοτομία των δασικών συστάδων από τα δημόσια δάση.

- Να γίνεται πλήρης καταμέτρηση, εκτός από την παραγόμενη ξυλεία και του όγκου των υπολειμμάτων που πρέπει να συγκεντρώνονται και να απομακρύνονται από το δάσος (όπως αυτός προσδιορίζεται ως ποσοστό του συνολικού, προς υλοτομία, ξυλώδους όγκου).

- Να κατατίθενται υποχρεωτικά, στα κατά τόπους δασαρχεία, παραστατικά παράδοσης αυτής της βιομάζας σε ενδιαφερόμενους φορείς για αξιοποίηση. Να ελέγχονται συγκριτικά οι παραδοθείσες ποσότητες με αυτές που αρχικά προσδιορίστηκαν από τις δασικές υπηρεσίες.

- Να εφαρμόζονται αυστηρά οι προβλεπόμενες από το νόμο διατάξεις και να επιβάλλονται οι σχετικές ποινές εάν δεν υλοποιούνται, από αυτούς που αναλαμβάνουν τις υλοτομίες, οι συμβατικές τους υποχρεώσεις απομάκρυνσης της ως άνω υπολειμματικής βιομάζας από τα υλοτομούμενα δάση.

1β) Κριτήρια αειφορίας για την ενεργειακή αξιοποίηση δασικής βιομάζας: Το δάσος για να παραμένει υγιές και να αναπτύσσεται πρέπει να συντηρείται σωστά. Παράλληλα, θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα προς την κατεύθυνση:

- τόσο της διασφάλισης υγείας του δασικού εδάφους για τη μείωση αρνητικών επιδράσεων,

- όσο και της διατήρησης και βελτίωσης της μακροπρόθεσμης δυνατότητας αναγέννησης των δασών.

Αμφότεροι οι παραπάνω παράγοντες περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, στα κριτήρια αειφορίας της ενεργειακής αξιοποίησης δασικής βιομάζας που εξετάζονται μέσα στο πλαίσιο της νέας Ευρωπαϊκής Οδηγίας Ανανεώσιμης Ενέργειας – REDII (ΕΕ 2018/2001). Η εν λόγω οδηγία προβλέπει την επέκταση των κριτηρίων αειφορίας που ίσχυαν για τα υγρά βιοκαύσιμα / βιορευστά και στη χρήση στερεών και αέριων βιοκαυσίμων για παραγωγή ηλεκτρισμού ή/και θερμότητας.

Στην Ελλάδα εντοπίζεται έλλειψη νομοθεσίας και συστημάτων επιβολής και παρακολούθησης αναφορικά με τα δύο ως άνω κριτήρια και συνεπώς η έλλειψη αυτή θα πρέπει να ληφθεί υπόψη από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

1γ) Εκτέλεση δασοτεχνικών επεμβάσεων: Επιβάλλεται να γίνονται δασοτεχνικές επεμβάσεις, με στόχο την ποσοτική και ποιοτική ανάπτυξη των δασών, την αειφορική διαχείριση και την περιβαλλοντική, παραγωγική και οικονομική αξιοποίηση του. Τέτοιες επεμβάσεις είναι τα κλαδέματα των δένδρων, οι αραιώσεις, η απομάκρυνση προσβληθέντων από πυρκαγιές και από ασθένειες δένδρων, η απομάκρυνση της υπορόφου βλάστησης.

- Οι εργασίες συντήρησης και βελτίωσης του δάσους (όπως προβλέπονται από το Π.Δ. 126/86 αρ. 11) θα πρέπει να ενταθούν.

- Πρέπει να αυξηθούν οι διατιθέμενες πιστώσεις από τον προϋπολογισμό, να αξιοποιηθούν πόροι από το Πράσινο Ταμείο, αλλά και από ευρωπαϊκά προγράμματα.

- Η παραγόμενη βιομάζα, η οποία σήμερα αντιμετωπίζεται ως απόβλητο, μπορεί να μετατραπεί, όπως στην πραγματικότητα είναι, σε προϊόν και να διατίθεται υποχρεωτικά σε πιστοποιημένους φορείς για την επεξεργασία και αξιοποίηση της, π.χ. για την παραγωγή ενέργειας, την παραγωγή πελλετών, μπρικετών ή άλλων προϊόντων του κλάδου βιοενέργειας και βιοοικονομίας.

1δ) Συνοπτικά, για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των ανωτέρω:

- Είναι αναγκαίο να τροποποιηθεί και εκσυγχρονιστεί ο **Δασικός Κώδικας** και η κείμενη νομοθεσία.

- Επίσης, κατά τα πρότυπα άλλων σύγχρονων κρατών, που διαχειρίζονται μεγάλες δασικές εκτάσεις (Καναδάς, Αυστρία, Τσεχία, Σουηδία, Φινλανδία, κ.α.), θα πρέπει να επεξεργαστούμε την πρόταση να δημιουργηθεί ειδικός φορέας για την προστασία, ανάπτυξη, αειφορική διαχείριση αλλά και πιστοποίηση των δασικών προϊόντων, μέσα στο πλαίσιο της επιδιωκόμενης κυκλικής οικονομίας.

Πιστεύουμε ότι η απομάκρυνση των υπολειμμάτων της υλοτομίας, καθώς και η συστηματική και προγραμματισμένη διενέργεια εργασιών συντήρησης και βελτίωσης των δασών, είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την εξυγίανση των δασών. Παράλληλα, συμβάλλουν σημαντικά στον περιορισμό των κινδύνων εκδήλωσης καταστροφικών πυρκαγιών, που προκαλούνται σήμερα λόγω της υπερσυσσώρευσης εύφλεκτης ύλης στα δάση. Επιπρόσθετα, αποτρέπουν την πρόκληση πλημμυρικών φαινομένων σε περιόδους βροχοπτώσεων, χάρις στην αποφυγή της μεταφοράς και συσσώρευσης κλαδιών και κορμών σε κοίτες ρεμάτων και ποταμών. Η μετατροπή αυτής της επικίνδυνης βιομάζας

σε ενέργεια ή σε προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας αποτελεί βασική αρχή της κυκλικής οικονομίας.

2. Σχετικά με τα υπολείμματα δενδροκομίας.

2α) Κλαδέματα γεωργικής παραγωγής

Κάθε χρόνο και μετά την συγκομιδή προϊόντων διαφόρων δενδροκαλλιεργειών, επιτελούνται οι εργασίες κλαδέματος που συσσωρεύουν στους αγρούς χιλιάδες τόνους βιομάζας. Λόγω της έλλειψης συμπαγών και συντονισμένων εφοδιαστικών αλυσίδων αξίας, ο συνηθέστερος τρόπος διαχείρισης είναι η πρακτική των ανοικτών εστίων φωτιάς και, σε πιο περιορισμένη κλίμακα, ο θρυμματισμός και η μερική ενσωμάτωση στο έδαφος των χωραφιών.

Προκειμένου να μεταβληθεί η παραπάνω εικόνα, θα πρέπει να γίνουν τα επόμενα:

- Να ενθαρρυνθεί, με κίνητρα και με την δημιουργία ευέλικτου θεσμικού πλαισίου, η προσπάθεια πλήρους συγκέντρωσης και αξιοποίησης της παραγόμενης από τα κλαδέματα βιομάζας.
- Να θεσμοθετηθεί η δημιουργία περιφερειακών φορέων διαχείρισης και αξιοποίησης αυτής της βιομάζας. Φορείς στους οποίους θα συμμετέχουν η Τοπική Αυτοδιοίκηση α΄ και β΄ βαθμού, καθώς και ενδιαφερόμενοι ιδιωτικοί φορείς. Η παραγόμενη βιομάζα να συγκεντρώνεται σε προσδιορισμένα σημεία κάθε περιοχής και να διοχετεύεται σε αδειοδοτημένες μονάδες για την ενεργειακή ή άλλη αξιοποίηση της.
- Η παράδοση αυτής της βιομάζας από τον παραγωγό στον φορέα, θα μπορούσε να συνοδεύεται από την παροχή πράσινου πιστοποιητικού διαχείρισης υπολειμμάτων και την σύνδεση του με προσδιορισμένα κίνητρα.
- Να εξεταστεί το ενδεχόμενο περιορισμού του χρονικού ορίζοντα ή, ακόμη, και πλήρους απαγόρευσης της καύσης των κλαδεμάτων που παράγονται στις δενδροκομικές καλλιέργειες (ιδιαίτερα σε μεγάλες εκτάσεις οργανωμένων δενδροκαλλιεργειών).

2β) Υπολείμματα συντήρησης αστικού πρασίνου και περιαστικών δασών των Δήμων.

- Μέσα στο ίδιο πλαίσιο, να ενισχυθεί η συγκέντρωση, μεταφορά και διαχείριση της παραγόμενης βιομάζας από τα κλαδέματα των Δήμων και η λειτουργία των πράσινων σημείων. Να διατεθούν πόροι για την συγκεκριμένη δράση.
- Να ενθαρρυνθεί, με κίνητρα και με την βελτίωση του θεσμικού πλαισίου, η αντιμετώπιση του προβλήματος συλλογής, μεταφοράς και διάθεσης των υπολειμμάτων μέσω συμπράξεων της Αυτοδιοίκησης και ενδιαφερόμενων ιδιωτικών φορέων (ΣΔΙΤ).

3. Σχετικά με τα υλικά συσκευασίας ξυλώδους προέλευσης.

Από το σύνολο των υλικών συσκευασίας που συλλέγονται υπολογίζεται ότι το 15 – 20 % του βάρους τους αποτελείται από ξύλο. Η διαχείριση του ξύλου που συλλέγεται πρέπει να γίνεται με διαφάνεια και αποτελεσματικότητα, ώστε να μην προκύπτουν περιβαλλοντικά προβλήματα από την ανεξέλεγκτη απόρριψη του, αλλά και για να αξιοποιείται παραγωγικά στο πλαίσιο της ανακύκλωσης και της κυκλικής οικονομίας.

Σήμερα οργανώνεται η χωριστή συλλογή των επιμέρους αποβλήτων υλικών συσκευασίας, τουλάχιστον για το γυαλί, το πλαστικό, τα μέταλλα, το χαρτί. Πιστεύουμε πως πρέπει να οργανωθεί η χωριστή συλλογή και του ξύλου από τα υλικά συσκευασίας. Επίσης, να ελέγχεται αυστηρά η διαχείριση του, μέσω αδειοδοτημένων για αυτό τον σκοπό μονάδων. Μετά από κατάλληλη διαλογή και επεξεργασία, το συγκεκριμένο υλικό ξυλώδους προέλευσης θα μπορεί να χρησιμοποιείται, μεταξύ άλλων, ως ένα κατά πολύ φιλικότερο καύσιμο σε τσιμεντοβιομηχανίες και άλλες ενεργοβόρες βιομηχανίες της χώρας.